

Socialförsäkringslag;

utfärdad den 4 november 1999.

SFS 1999:799

Utkom från trycket
den 16 november 1999

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om vem som omfattas av social trygghet genom social försäkring och vissa bidragssystem (*socialförsäringen*). Lagen gäller för de försäkringar och bidragssystem som anges i 3 kap.

Rätten till en förmån skall grundas på bosättning eller förvärvsarbete i Sverige om inte något annat särskilt anges.

2 § I de författningar som anges i 3 kap. finns närmare bestämmelser om rätt till förmåner m.m.

3 § Frågor om förmåner inom socialförsäkringen handhas av Riksförsäkringsverket, Premiepensionsmyndigheten och de allmänna försäkringskassorna.

4 § Gemenskapsrätten inom Europeiska unionen (EU) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtal om social trygghet som ingåtts med andra stater kan medföra begränsningar i tillämpligheten av bestämmelserna i denna lag.

2 kap. Bosättning och arbete i Sverige

Bosättning i Sverige

1 § Vid tillämpning av denna lag skall en person anses vara bosatt i Sverige, om han eller hon har sitt egentliga hemvist här i landet.

Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här under längre tid än ett år skall anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte om synnerliga skäl talar mot det.

En i Sverige bosatt person som lämnar landet skall fortfarande anses vara bosatt här om utlandsvistelsen kan antas vara längst ett år.

¹ Prop. 1998/99:119, bet. 1999/2000:SfU3, rskr. 1999/2000:12.

Statsanställda

2 § Den som av en statlig arbetsgivare sänds till ett annat land för arbete för arbetsgivarens räkning skall anses vara bosatt i Sverige under hela utskickningstiden om han eller hon tidigare någon gång varit bosatt i Sverige.

När en annan stat som arbetsgivare sänder en person till Sverige för arbete för arbetsgivarens räkning skall den personen inte anses vara bosatt i Sverige.

Diplomater m.fl.

3 § En person som tillhör en annan stats beskickning eller karriärkonsulat eller dess betjäning skall anses vara bosatt i Sverige endast om det är förenligt med bestämmelserna om immunitet och privilegier i de konventioner som anges i 2 och 3 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Detta gäller även en sådan persons privatjänare.

En person som på grund av anknytning till en internationell organisation omfattas av bestämmelserna i 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall skall anses vara bosatt i Sverige endast i den mån det är förenligt med vad som följer av tillämplig stadga eller avtal som anges i bilagan till den lagen.

Biståndsarbetare m.fl.

4 § En i Sverige bosatt person som lämnar landet för arbete för arbetsgivarens räkning skall fortfarande anses vara bosatt här, om han eller hon är anställd av

1. ett svenskt trossamfund eller ett organ som är knutet till ett sådant samfund eller

2. en svensk ideell organisation som bedriver biståndsverksamhet.

Första stycket gäller endast om utlandsvistelsen kan antas vara längst fem år.

Utlandsstuderande m.fl.

5 § En i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i ett annat land skall fortfarande anses vara bosatt i Sverige så länge han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning eller har utbildningsbidrag för doktorander.

Den som kommer till Sverige för att studera skall inte anses vara bosatt här. Detta gäller dock inte den som har utbildningsbidrag för doktorander.

Familjemedlemmar

6 § Vad som sägs om personer som avses i 2–5 §§ gäller även medföljande make samt barn som inte fyllt 18 år. Med make likställs den som utan att vara gift med den utsände lever tillsammans med denne, om de tidigare har varit gifta eller gemensamt har eller har haft barn.

7 § Med arbete i Sverige avses vid tillämpning av denna lag förvärvsarbete i verksamhet här i landet.

Om en fysisk person som bedriver näringsverksamhet har sådant fast driftställe i Sverige som avses i punkt 3 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen (1928:370) skall verksamhet hänförlig dit anses bedriven här i landet.

Särskilda bestämmelser

Arbete på fartyg

8 § Arbete som sjöman på svenskt handelsfartyg anses som arbete i Sverige. Detta gäller även om arbetet utförs

1. i anställning på utländskt handelsfartyg som en svensk redare hyr i huvudsak obemannat, om anställningen sker hos redaren eller hos någon arbetsgivare som redaren har anlitat, eller

2. i anställning hos ägaren till ett svenskt handelsfartyg eller hos någon arbetsgivare som anlitas av ägaren, om fartyget hyrs ut till en utländsk redare i huvudsak obemannat.

Med sjöman avses den som enligt sjömanslagen (1973:282) skall anses som sjöman.

Utsändning m.m.

9 § Arbete utomlands för en arbetsgivare med verksamhet i Sverige skall anses som arbete här i landet, om arbetstagaren är utsänd av arbetsgivaren och arbetet kan antas vara längst ett år.

När en utländsk arbetsgivare under motsvarande förhållande sänder någon till Sverige för arbete skall arbete i Sverige inte anses föreligga.

I fall som anges i 2 § gäller första och andra styckena även om utsändningstiden kan antas vara längre än ett år.

Diplomater m.fl.

10 § Arbete som utförs av en person som tillhör en annan stats beskickning eller karriärkonsulat skall anses som arbete i Sverige endast om det är förenligt med bestämmelserna om immunitet och privilegier i de konventioner som anges i 2 och 3 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Detta gäller även en sådan persons privattjänare.

Ett sådant arbete som medför att en person på grund av anknytning till en internationell organisation omfattas av bestämmelserna i 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall skall anses som arbete i Sverige endast i den mån det är förenligt med vad som följer av tillämplig stadga eller avtal som anges i bilagan till den lagen.

3 kap. Socialförsäkringsskyddet

Bosättningsbaserad försäkring

1 § Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för följande förmåner som anges i lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. ersättning för sjukvård m.m. enligt 2 kap. i fråga om förmåner som beslutas av de allmänna försäkringskassorna,
2. föräldrapenning på garantinivå,
3. folkpension i form av förtidspension och efterlevandepension beräknad i förhållande till det antal år som har tillgodoräknats som bosättningsår i Sverige, samt
4. rehabilitering och särskilt bidrag enligt 22 kap. i fråga om förmåner som beslutas av de allmänna försäkringskassorna.

2 § Den som är bosatt i Sverige omfattas även av

1. lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag,
2. lagen (1969:205) om pensionstillskott,
3. lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag,
4. lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade,
5. lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn,
6. lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn,
7. lagen (1993:389) om assistansersättning,
8. lagen (1993:737) om bostadsbidrag,
9. lagen (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer,
10. lagen (1996:1030) om underhållsstöd,
11. lagen (1998:702) om garantipension, och
12. lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag.

3 § Till den som enligt utlänningslagen (1989:529) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får förmåner enligt 1 och 2 §§ utges tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner utges även om uppehållstillstånd inte har beviljats.

Förmåner enligt första stycket betalas inte ut för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade om förmånerna är av motsvarande karaktär.

Arbetsbaserad försäkring

4 § Den som arbetar i Sverige är försäkrad för följande förmåner enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. sjukpenning och havandeskapspenning,
2. föräldrapenning över garantinivå och tillfällig föräldrapenning,
3. tilläggspension i form av förtidspension och efterlevandepension,
4. folkpension i form av förtidspension och efterlevandepension beräknad i förhållande till det antal år för vilka tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension, samt

5. rehabilitering och rehabiliteringsersättning enligt 22 kap. i fråga om förmåner som beslutas av de allmänna försäkringskassorna.

5 § Den som arbetar i Sverige omfattas även av

1. lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
2. lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård, och
3. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Försäkringstid

6 § För arbetstagare gäller försäkringen enligt 4 och 5 §§ från och med den första dagen av anställningstiden. För andra gäller försäkringen dock från och med den dag då arbetet har påbörjats.

Försäkringen upphör att gälla tre månader efter den dag då arbetet har upphört av någon annan anledning än ledighet för semester, ferier eller motsvarande uppehåll (*efterskyddstid*). Försäkringen upphör tidigare än som nu sagts om den enskilde påbörjat arbete i ett annat land och omfattas av motsvarande försäkring i det landet eller om det finns andra särskilda skäl.

7 § Om en förmån som avses i 4 eller 5 § utges när försäkringen skall upphöra enligt 6 § andra stycket, fortsätter försäkringen enligt 4 eller 5 § att gälla under den tid för vilken förmånen utges. Försäkringen fortsätter också att gälla, enligt de grunder som regeringen fastställer, för den tid en person genomgår utbildning eller står till arbetsmarknadens förfogande.

8 § Försäkringen för pensioner eller skadeersättningar som avses i 4 § 3 och 4 samt 5 § 1 och 3 skall gälla när rätten till en förmån enligt de lagar som anges där kan härledas från ett arbete i Sverige. Detsamma gäller försäkringen för föräldrapenning över garantinivå enligt 4 § 2.

Försäkringen för pensioner enligt första stycket skall också gälla i det fall rätten till förmånen kan härledas från sådan ersättning som anges i 12 och 13 §§.

9 § För biståndsarbetare m.fl. enligt 2 kap. 4 § som till följd av utlandsarbete inte omfattas av den arbetsbaserade försäkringen och som efter utlandstjänstgöringens slut återvänder till Sverige skall efterskyddstiden börja löpa först efter återkomsten, om utlandstjänstgöringen varat längst fem år.

10 § Försäkringen enligt 4 eller 5 § fortsätter att gälla efter efterskyddstiden enligt 6 § andra stycket så länge skyddsbestämmelserna om beräkning av sjukpenninggrundande inkomst i 3 kap. 5 § tredje stycket 4–6 lagen (1962:381) om allmän försäkring är tillämpliga.

Arbetstillstånd

11 § Den som enligt utlänningslagen (1989:529) behöver ha arbetstillstånd i Sverige eller ett uppehållstillstånd med motsvarande verkan har inte rätt till förmåner enligt 4 och 5 §§ förrän ett sådant tillstånd har beviljats. Ersättning får därvid utges tidigast från och med den dag då tillståndet börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades.

Begränsningarna i första stycket gäller inte arbetsskadeersättning enligt 5 § 1.

Speciella försäkringssituationer

12 § En person som har förtidspension som beräknats enligt 13 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring är försäkrad för inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension beräknad på denna förtidspension.

13 § Den som uppstår någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggspension i form av förtidspension och efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. vårdbidrag, som inte enbart avser merkostnader, enligt 8 § lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
2. dagpenning från arbetslöshetskassa,
3. utbildningsbidrag i form av dagpenning under arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering samt ersättning vid generationsväxling,
4. utbildningsbidrag för doktorander,
5. korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349),
6. vuxenstudiebidrag enligt lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt särskilt utbildningsbidrag,
7. timersättning vid vuxenutbildning för utvecklingsstörda (sär vux) och ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
8. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, eller
9. stipendium som enligt punkt 12 sjunde stycket av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) skall tas upp som intäkt av tjänst.

14 § Den som är bosatt i Sverige är försäkrad för pensionsgrundande belopp för barnår enligt 3 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Den som har genomgått grundutbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt är försäkrad för pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring enligt 3 kap. lagen om inkomstgrundad ålderspension.

15 § Den som genomgår utbildning som är förenad med särskild risk för arbetsskada är försäkrad för arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om detta.

Gemensamma bestämmelser

16 § Den som, i enlighet med förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, omfattas av lagstiftningen i en annan stat är inte försäkrad för sådana förmåner enligt denna lag som motsvarar förmåner som avses i förordningen.

Bosättningsbaserade förmåner

1 § För tid då en försäkrad vistas i ett land som inte ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) får förmåner som grundas på bosättning utges endast i de fall som avses i 2 och 3 §§.

2 § Förmåner får utges om utlandsvistelsen kan antas vara längst sex månader.

När det gäller ersättning för sjukvård m.m. enligt 3 kap. 1 § 1 tillämpas särskilda bestämmelser om vård som ges utomlands.

Pensionsförmåner enligt 3 kap. 1 § 3 samt 2 § 2, 6 och 11 utges så länge den försäkrades bosättning i Sverige består enligt 2 kap.

3 § Tidsbegränsningen i 2 § första stycket gäller inte sådana statsanställda och deras familjemedlemmar som avses i 2 kap. 2 och 6 §§.

Tidsbegränsningen gäller inte heller familjestöd enligt 3 kap. 1 § 2 eller 2 § 1, 3, 5 och 10 till biståndsarbetare m.fl. och studerande eller deras familjemedlemmar som avses i 2 kap. 4–6 §§.

4 § Har rätten till en bosättningsbaserad förmån upphört med tillämpning av bestämmelserna om bosättning i 2 kap. eller bestämmelserna om utlandsvistelse i 1–3 §§, får förmånen efter ansökan hos försäkringskassan fortsätta att utges om det med hänsyn till omständigheterna skulle framstå som uppenbart oskäligt att dra in förmånen.

Arbetsbaserade förmåner

5 § För tid då en försäkrad vistas utomlands får förmåner vid sjukdom, handenskap, tillfällig vård av barn och rehabilitering enligt 3 kap. 4 § 1, 2 och 5 endast utges i följande fall:

1. om ett ersättningsfall inträffar utomlands medan den försäkrade där utför sådant arbete som skall anses som arbete i Sverige enligt 2 kap.,
2. om försäkringskassan medger att den försäkrade reser till utlandet.

6 § Pensionsförmåner och skadeersättningar enligt 3 kap. 4 § 3 och 4 samt 5 § 1 och 3 utges för tid då den försäkrade vistas utomlands så länge rätten till förmånen består. Detta gäller också i fråga om föräldrapenning över garantinivå enligt 3 kap. 4 § 2,

1. om barnet är bosatt i Sverige, eller
2. om försäkringskassan medger det, när ett barn hämtas i samband med adoption.

Gemensamma bestämmelser

7 § För utbetalning av en förmån utomlands får krävas bevis om att rätten till förmånen består.

5 kap. Anmälan och handläggning av ärenden

Anmälan till försäkringskassan

1 § Den som bosätter sig i Sverige och som inte är folkbokförd här skall anmäla sig till den försäkringskassa som avses i 4 §. Bosättningsbaserade förmåner enligt 3 kap. 1 och 2 §§ får inte utges för längre tid tillbaka än tre månader före den månad då anmälan gjordes eller försäkringskassan på annat sätt fick kännedom om bosättningen.

Den som avses i 2 kap. 2 § första stycket och som inte är folkbokförd här skall anmäla sig till den försäkringskassa som avses i 5 § andra stycket.

2 § Arbetsbaserade förmåner enligt 3 kap. 4 § samt 5 § 2 och 3 får inte utges för längre tid tillbaka än tre månader före den månad då försäkringskassan fick kännedom om arbetet.

En anmälan om arbete i Sverige som görs av den som arbetar här utan att vara bosatt i landet skall lämnas till den försäkringskassa som avses i 5 §.

3 § Den som lämnar Sverige för en tid som kan antas ha betydelse för rätten till förmåner enligt 2 eller 4 kap. skall anmäla detta till den försäkringskassa som avses i 4–6 §§.

Beslutande försäkringskassa m.m.

4 § Ett ärende som skall avgöras av en allmän försäkringskassa och avser någon som är bosatt i Sverige skall avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde var folkbokförd den 1 november föregående år.

Om den enskilde inte var folkbokförd i Sverige den 1 november föregående år, skall ett ärende avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde är bosatt vid årets ingång. Sker bosättningen senare under året, skall ärendet avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde bosättningen sker.

5 § Ett ärende som skall avgöras av en allmän försäkringskassa och avser någon som inte är bosatt i Sverige skall avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Om dygnsvilan inte tillbringas i Sverige, skall ärendet avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt arbetar. Är den enskilde sjöman skall ärendet, om det inte avser pension, avgöras av Västra Götalands allmänna försäkringskassa.

Om det inte med stöd av första stycket kan bestämmas till vilken försäkringskassa ärendet hör, skall ärendet avgöras av Stockholms läns allmänna försäkringskassa.

6 § Ärenden som gäller personer vilka har rätt till förmåner som familjemedlemmar skall alltid avgöras av samma försäkringskassa som skall avgöra ett ärende angående den från vilken de härleder rätten till förmåner.

Ett ärende, som avser någon som omfattas eller väljer att omfattas av svensk lagstiftning enligt artikel 16 i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare el-

ler deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, skall avgöras av Stockholms läns allmänna försäkringskassa.

SFS 1999:799

Övriga bestämmelser

7 § Vid tillämpningen av denna lag skall följande bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring tillämpas:

- 18 kap. 46 och 47 §§ om Riksförsäkringsverkets tillsyn,
- 20 kap. 2 a § om provisoriskt beslut,
- 20 kap. 4 § om återbetalning,
- 20 kap. 8 § om uppgiftsskyldighet för den enskilde,
- 20 kap. 9 § om uppgiftsskyldighet för myndigheter och arbetsgivare m.fl.,
- 20 kap. 10 § om omprövning av en försäkringskassas beslut,
- 20 kap. 10 a § om ändring av en försäkringskassas beslut, och
- 20 kap. 11–13 §§ om överklagande av beslut m.m.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2. Bestämmelserna i denna lag om personer som lämnar eller kommer till Sverige skall tillämpas även på personer som före den 1 januari 2001 har lämnat respektive kommit till landet.

3. Har arbete upphört under perioden oktober – december år 2000 skall efterskyddstiden i 2 kap. 6 § andra stycket räknas från lagens ikraftträdande.

4. Den som vid lagens ikraftträdande uppbär hustrutillägg enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension, är fortfarande försäkrad för denna förmån.

5. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om bosättningsbaserad folkpension i form av ålderspension för den som är född år 1937 eller tidigare.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

INGELA THALÉN
(Socialdepartementet)

